

Læserbreve, højst 100 ord, eller debatindlæg, højst 400 ord, sendes via vores hjemmeside. Adressen er: politiken.dk/senddebatindlaeg. Indlæg til nettet skal også sendes til os via denne adresse. Opstår der problemer, så ring venligst til 33 47 18 43, 33 47 23 31 eller 70 15 01 01.

Vi bringer kun tekster alene sendt til Politiken. Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere i indsendte tekster og til også at bringe teksterne på politiken.dk/debat

Kronikforslag på ca. 2.100 ord sendes via vores hjemmeside. Adressen er politiken.dk/senddebatindlaeg. Opstår der problemer, så ring venligst til 33 47 18 43, 33 47 23 31 eller 70 15 01 01. På politiken.dk/leder kan man kommentere avisens ledere.

VIGGO HØRUP (1841-1902) STIFTER AF POLITIKEN I 1884

EDVARD BRANDES (1847-1931) STIFTER AF POLITIKEN I 1884

Teknologien kan overvåge, men kun mennesker kan våge

Med overvågning våger man ikke, og man risikerer at overse den patient, som det hele handler om. Det er vigtigt med kritisk vurdering af overvågning.

SUNDHEDSVÆSEN

JACOB BIRKLER, LEKTOR, PH.D., FORMAND FOR DET ETISKE RÅD

Det danske sundhedsvæsen er blevet et overvågningsvæsen. Fra fødsel til død bliver vores fysiske såvel som psykiske tilstand overvåget som aldrig før. Allerede før fødslen bliver langt de fleste fostre overvåget gennem fosterdiagnostiske tilbud, så vi undgår de værste sundhedsmæssige farer.

Senere bliver vi overvåget gennem screeninger og en bred vifte af forebyggelsestiltag, der altid forsvares som en sikring af sundhed i kampen mod sygdomme. Sundhedsdata lagres løbende og monitoreres af behandlere og forskere. Her i Danmark er vi i front og kaldes for verdensmestre, når det gælder indsamling og håndtering af de kolossale mængder våde og tørre data.

Generelt har en lang række nye teknologier givet nye muligheder for overvågning i sundhedsvæsenet, som flittigt tages i brug. Der overvåges på afstand gennem telemedicin, og vores ældre borgere overvåges gennem intelligente gulve, gps i skoene såvel som chip i bleen.

Nærmer vi os døden, sker det ofte, at der ikke er nogen, der våger over os. Til gengæld bliver vi overvåget gennem en bioteknisk monitorering. Således overvåges livet til døden, men kun sjældent er der nogen, som reelt deler dette liv.

DE FLESTE danskere hopper med på ideen. Parallelt med at tusindvis af danskere tager selfies hver dag af obskure grunde, ser vi nu, hvordan sundhedsselfies er blevet det nye sort.

Forskellige gadgets kan konstant overvåge søvnrhythme, blodsukker, dehydrering, kondition osv. Således indsamler stadig flere danskere sundhedsinformationer 24/7 for derigennem at overvåge egen sundhedstilstand med blik for sundhedsmæssige idealer såvel som skæverter. Fremover vil lægen kigge med, så vi får en venlig påtåle, når det er nødvendigt.

Men hvad er problemet? Problemet er,

at vi alt overvejende har fokus på de positive sider af den accelererede overvågning og samtidig er blinde for de negative sider. Vi har ikke set de menneskelige konsekvenser, når der fokuseres på overvågning.

Man ser ikke borgeren, når man kun ser data om borgeren. Man ser ikke de svære valg, kvinder står med i forlængelse af fosterdiagnostik. Man ser ikke sygeliggørelsen, når screeninger er en påmindelse om det, den enkelte måske skal kæmpe imod.

Man ser ikke de ældre, når de 'frisættes' gennem velfærdsteknologi, som samtidig fjerner den menneskelige kontakt. Frihed har begrænset værdi, hvis den ældre blot har frihed i ensomhed. Også demente mister vi blik for, når man altid kan finde dem på en skærm via en gps.

Teknologi kan overvåge, men det er

kun mennesker, der kan våge. Det sidste har vi glemt. Med overvågning våger man ikke – man overvåger og overser let den borger eller patient, som det hele handler om. Hvis man ikke ser patienten, vil man let kunne forse sig på patienten, hvilket er den værste tænkelige forseelse. Overvågning skaber afstand, at våge skaber nærhed.

FOR 100 år siden havde vi slet ikke de mange gode behandlingsmuligheder, som vi har i dag. Men dengang vågede man med blik for hinanden.

I dag kan vi behandle mere end nogen-sinde før, men det begynder og ender ofte som et overvåget blik på afstand via en skærm.

Vi skal selvfølgelig ikke ønske os 100 år tilbage. Desuden er overvågning kommet for at blive. Men vi skal blive langt

Tegning: Philip Ytournal

“ Vi glemmer let, at livet gives indhold ved at dele det med andre

bedre til kritisk at vurdere overvågning i sundhedsvæsenet, så vi ikke mister blik for det, som det hele handler om, nemlig patienten.

Livet kan forlænges gennem overvågning. Men vi glemmer let, at livet gives indhold ved at dele det med andre.

Vi vil så gerne gøre det hele så menneskeligt, men glemmer, at det alene er medmennesket, der kan gøre det enkelte menneske menneskeligt. Det er alene patienten, der kan skabe den gode læge.

Teknologi bliver ikke menneskeliggjort ved, at vi kalder det for velfærdsteknologi eller frihedsteknologi. Lad os derfor huske, at etik rimer på optik. Ikke et overvåget teknologisk blik, der let overser og derfor lader os forse os på patienten som etisk forseelse. Men derimod et menneskeligt blik fra en sundhedsperson, der reelt ser hver enkelt patient.

Sæt spot på sklerose

Behandlingen af landets skleroseramte skranter. Vi har brug for en national handlingsplan.

SKLEROSE

METTE BRYDE LIND, DIREKTØR, SKLEROSEFORENINGEN

FØR JUL satte flere medier fokus på ressource manglen på landets skleroseklinikker, hvor der er lange ventetider, aflysninger og udsættelser af behandlinger, og hvor mange af de hårdest ramte ikke kan komme.

Det fik Pia Kjærsgaard til at stille sundhedsminister Nick Hækkerup (S) en række spørgsmål. Svarene kom 28. januar.

Desværre må vi gå i rette med ministerens svar. Det er ukorrekt, at sklerosepatienter kun afsluttes fra de neurologiske afdelinger efter eget ønske.

En undersøgelse fra 2014 viser, at 25 procent af de såkaldt progressive patienter – de hårdest ramte, som udgør over halvdelen af alle sklerosepatienter – er afsluttet og henvist til praktiserende læger uden specialviden. Dertil kommer de mange indirekte afsluttede, der i årevis intet hører fra sygehuset.

Der findes ingen medicin mod de progressive patienters sklerose. Men der kommer stadig mere symptombehandlende medicin mod blæreproblemer, spasmer, gangbesvær til i disse år – til gavn for funktion og livskvalitet. De har brug for samme ekspertbistand som patienter, der får medicin mod sygdommen.

Regionerne genkender en kapacitetsudfordring, erkender ministeren, men imødegår presset gennem nyansættelser. Men en læge hist og her gør det ikke. Som skleroseprofessor Soelberg Sørensen fra Rigshospitalet har udtalt, er der ganske enkelt ikke ressourcer nok.

En undersøgelse fra 2015 viser, at 44 procent de sidste to år har oplevet deres kontrol aflyst eller ikke er blevet indkaldt som planlagt. 50 procent oplever det som svært eller umuligt at få en tid ved behov uden for kontroller.

Sklerose har tusind ansigter. Derfor er der behov for at få specialister i tale efter behov. Pga. sygdommens kompleksitet virker medicin ikke altid efter hensigten. Trækker det ud med at se en specialist i disse tilfælde, er det dyrt for helbredet. Men det koster også samfundet dyrt, når arbejdsevnen forringes, og førtidspensionen nærmer sig for nødvendig.

Med 13.800 skleroseramte danskere – og 600 flere hvert år – er vi det land, der har flest tilfælde per indbygger. Der er brug for en national handlingsplan, så vi kan sikre sammenhængende og effektive indsatser for alle sklerosepatienter.

Kan vi være andet bekendt?

KRONIKEN 9. februar 2015

Inden for murene er Nato blød som smør

TRINE VILLUMSEN BERLING

Et ophold på Nato's forsvarsakademi gjorde det klart, at alliancens væsentligste sikkerhedsstrategi er samtalen.

Trine Villumsen Berling er ph.d., post.doc. ved Center for Advanced Security Theory (Cast), Department of Political Science, University of Copenhagen, og visiting scholar, Nato Defence College, Rome

EN VARM oktoberdag i 2013 kørte jeg med let forhøjet puls gennem Roms gader for at starte på et længerevarende forskningsophold på Nato Defense College (NDC) på jagt efter Nato's særlige form for ekspertise.

NDC ligger i det militære område Cecchignola i den sydlige udkant af Roms centrum bag militære vagter, høje hegn og id-kort-kontrol. NDC er Nato's forsvarsakademi, der står for den strategiske videreuddannelse af en lang række militære og civile personer, der varetager sikkerhedspolitiske opgaver i alliancen og blandt ikke-Nato-partnerlande fra bl.a. Østeuropa og Mellemøsten.

Akademiet bidrager til Nato's sammenhængskraft og effektivitet, samtidig med at akademiet er med til at gøre jorden i Nato's til tider konfliktfyldte omgivelser. På en hvilken som helst dag på året er der således mere end 50 nationaliteter repræsenteret på NDC.

DET VAR MIN hensigt at finde ind til den særlige form for ekspertise, NDC baserer sig på og spreder. Herigennem ville jeg kunne kaste nyt lys over, hvordan Nato ser sin sikkerhedssituation, og hvordan organisationen forsøger at håndtere den. Nato har siden afslutningen på den kolde krig befundet sig i en omstillingsproces. Den tidligere så velkendte sikkerhedssituation blev erstattet af ikke blot et væld af nye trusler, men også en diskus-

“ Den tidligere så velkendte sikkerhedssituation blev erstattet af en diskussion om, hvorvidt alliancen overhovedet skulle bestå

eksptertise, Nato trækker på. Ekspertise udgør en prisme, Nato ser verden igennem og handler på baggrund af.

MED UD GANGSPUNKT i denne forståelse af ekspertise som en form for prisme, man ser verden igennem, var sigtet at finde ud af, i hvor høj grad den ekspertise, NDC vægter, primært baserede sig på højteknologisk og svært tilgængelig akademisk viden eller en mere praktisk baseret viden fra felten. I dette spændingsfelt mellem 'teknovidenskab' og praktisk erfaring skulle NDC placere.

Ikke mindst fordi jeg havde en forventning om, at meget svært tilgængelig viden ville være mindre inkluderende og demokratisk: Hvis meget få kan tale det rigtige eksperisprog og dermed stille kritiske spørgsmål, har en vidensform mere

tendens til at virke ekskluderende og dermed måske det, vi i sikkerhedsstudier kalder 'sikkerhedsliggørende'. Nemlig det, at et spørgsmål trækkes ud af den almindelige politiske diskussion og hæves op til et niveau, hvor undtagelsestilstanden hersker, og de gængse spilleregler sættes ud af kraft.

Teknovidenskab kunne vise sig at være 'sikkerhedsliggørende'. Modsat kunne erfaringsbaseret viden – en meget mere lavpraktisk form for ekspertviden – være mere inkluderende og demokratisk. Hvor NDC placerede sig i dette spændingsfelt er interessant på grund af NDC's rolle som vidensspredder i Nato og Nato's omverden.

NDC ER DEN højeste uddannelsesinstitution i den atlantiske alliance og nyder stor anseelse. Den ligger organisatorisk under den militære arm af Nato og falder derfor under militærkomiteens ansvarsområde. To gange om året arrangerer NDC sit flagsskib *senior course*, som er et ca. seks måneder langt uddannelsesforløb for både civile og militære personer, der skal varetage Nato-opgaver i allierede lande og de mange Nato-partnerlande.

Det er altså ikke blot personer fra de 28 allierede lande, men også fra Mellemøsten og Asien, herunder enkelte privatansatte, der deltager. Danmark sender typisk en militær deltager per kursus. Kurset har omkring 70 deltagere, der under

“ Det er tydeligt en militært baseret organisation, som har for vane at nedfælde alt skriftligt med alle eventualiteter beskrevet nøje

mindre kurser for eksempelvis ambassadører og højttrangerende militærpersoner og besøg for forsvarsakademier fra hele verden. NDC er derfor en nøgleorganisation, hvad angår spredning af viden og er med til at indstille den linse, igennem hvilken Nato ser sikkerhed.

VEL ANKOMMET til NDC blev jeg mødt med en række *standard operating procedures (SOP)*, som *visiting scholars* og *fellows* i Research Division skal gennemgå, før det egentlige arbejde kan starte. Herunder fik jeg udleveret en lang liste med navne på *flag officers* – højttrangerende personer med ansvar for forskellige dele af colleges virke.

Inden for de første to uger skulle alle disse personer have mødt mig og under-

skrevet, at mødet havde fundet sted. Dette skulle vise sig at være meget sigende for måden, NDC virker på. Det er tydeligt en militært baseret organisation, som har for vane at nedfælde alt skriftligt med alle eventualiteter beskrevet nøje. Men når man nogle gange falder 'uden for kategori', bliver systemet sat på prøve. Eksempelvis da jeg bad om adgang til bibliotekets elektroniske ressourcer – hvilket var helt essentielt for mit arbejde og virkede dagligdags for en forsker fra et dansk universitet.

Beskeden »visiting scholars har ikke adgang til biblioteket af sikkerhedsmæssige årsager« gjorde mig mildest talt perpleks. Men min kontaktperson vidste heldigvis, hvor vi kunne appellere. Med et par klik og kendskab til de rigtige personer i hierarkiet, blev dørene åbnet til de elektroniske ressourcer. Arbejdet kunne starte.

SOM EN DEL af SOP fik jeg lavet et navneskilt, som reglerne foreskrev, at jeg skulle bære på alle tidspunkter, når jeg befandt mig på college. Navneskiltet bar min 'rang' (dr.), mit navn, min stilling (visiting scholar) og min nationalitet (dansk) sammen med Nato's kendte logo. Alt sammen på klædelig mellemblå baggrund.

Sammen med en udførlig sommer-/vinterguide til, hvordan civilt og militært personale skulle klæde sig i forskellige si-